

სამონადირეო მეურნეობა

შ.პ.ს. „კოლაგი“

მართვის გეგმა

თბილისი 2024 წ.

- ა) სამონადირეო მეურნეობის მართვის მიზნები, ამოცანები და განვითარების სტრატეგია ----- 4
- ბ) ლიცენზიით განსაზღვრული ტერიტორიის ფიზიკურ-გეოგრაფიული და ბიო-ეკოლოგიური დახასიათება, რომელშიც აისახება ----- 4
- ბ.ა) სამონადირეო მეურნეობის ადგილმდებარეობა და ფართობი ----- 4
- ბ.ბ) სამონადირეო მეურნეობის განთავსების მუნიციპალიტეტის/მუნიციპალიტეტების დასახელება, რეგიონი, რაიონი, სახელმწიფო ტყის ფონდის კვარტალები (სამონადირეო მეურნეობის სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე არსებობის შემთხვევაში), დაცული ტერიტორიის დასახელება ((სამონადირეო მეურნეობის დაცულ ტერიტორიაზე არსებობის შემთხვევაში), გეოგრაფიული მდებარეობა - სამონადირეო მეურნეობის საზღვრების წვეროების X და Y კოორდინატები, აღებული UTM კოორდინატთა სისტემაში; აგრეთვე მყარი გეოგრაფიული ნიშნულები, რომელთა სიახლოვესაც მდებარეობს სამონადირეო მეურნეობა ----- 4
- ბ.გ) ტერიტორიის მოკლე ფიზიკურ-გეოგრაფიული დახასიათება: რელიეფი, სიმაღლე ზღვის დონიდან (ლიცენზიით განსაზღვრულ მთელ ტერიტორიაზე მინიმალური და მაქსიმალური სიმაღლის მითითებით) ----- 5
- ბ.დ) მცენარეული საფარი: ფლორისტული შემადგენლობა, საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების მითითებით, მათი კომპაქტური გავრცელების ადგილები; არსებული ჰაბიტატების ტიპები, მათი ფართობების განსაზღვრა, აღწერა და დახასიათება ----- 5
- ბ.ე) ტერიტორიაზე არსებული (მობინადრე) გარეულ ცხოველთა (ძუძუმწოვრები, ფრინველები, რეპტილიები, ამფიბიები, თევზები) ნუსხა (ქართული და ლათინური დასახელებებით) ტერიტორიაზე არსებული (მობინადრე) ფაუნის საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების ნუსხა (ქართული და ლათინური დასახელებებით) და მათი არსებული მდგომარეობის შეფასება, რიცხოვნობა ----- 6
- გ) სანადირო ცხოველების საბინადრო პირობების შეფასება, რომელშიც აისახება ----- 11
- გ.ა) სავარგულების ფართობების იდენტიფიკაცია სანადირო ცხოველების თითოეული სახეობისათვის შესაფერის და არაშესაფერის საბინადრო ტერიტორიებად ----- 11
- გ.ბ) სავარგულების იდენტიფიკაცია ჰაბიტატების მიხედვით, სავარგულების ეკოლოგიური და ბიოლოგიურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასება ----- 12
- დ) სანადირო ცხოველების რესურსის შეფასება, რომელშიც აისახება ----- 12
- დ.ა) სანადირო ცხოველების სახეობრივი სიმდიდრე ----- 12
- დ.ბ) სანადირო ცხოველების გავრცელება, განსახლება და განთავსება საბინადროდ შესაფერის სავარგულებში ----- 14
- დ.გ) სანადირო ცხოველების დასახლების სიმჭიდროვე შესაფერის საბინადრო სავარგულების ტერიტორიაზე და ტიპოლოგიურ ერთეულებში ----- 16
- დ.დ) სანადირო ცხოველების დაცვა, აღწარმოება და სამეურნეო გამოყენება ----- 17
- დ.ე) შესაფერის საბინადრო სავარგულებში მობინადრე ცხოველების პოტენციალური და ოპტიმალური რიცხოვნობა და დასახლების სიმჭიდროვე ----- 20
- დ.ვ) ბიოტექნიკური ღონისძიებები - სანადირო ცხოველების დაცვის შენარჩუნების, გამრავლების და განსახლების ხელის შეწყობი ღონისძიებები, სანადირო ცხოველების საბინადრო პირობების ხარისხის გაუმჯობესების ღონისძიებები ----- 21
- დ.ზ) სანადირო სამეურნეო გამოყენება, შესაძლებელი მოპოვების კვოტები; სამონადირეო მეურნეობის ეკონომიკური პოტენციალი ----- 22

ე) სამონადირეო მეურნეობის ზონირება: სამონადირეო მეურნეობის დაყოფა შიდასამეურნეო დანიშნულების მიხედვით: სანადირო უბანი, აღკვეთილი, აღწარმოების უბანი, ნადირ-ფრინველის საშენი -----	25
ვ) ცხოველთა აღრიცხვა და მონიტორინგი რომელშიც აისახება: -----	25
ვ.ა) მონიტორინგის პროგრამა (მონიტორინგის საქმიანობათა გეგმა); მონიტორინგის მიზანი, ობიექტები, მეთოდები, მონიტორინგის გეგმა წლების მიხედვით; მონიტორინგი უნდა ხორციელდებოდეს სანადირო და საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ ცხოველთა სახეობებზე, შესაბამისი მონიტორინგის შიდა დოკუმენტაციის წარმოებით (ეგერის დღიური, მონიტორინგის ჟურნალი და სხვ.), რომელსაც, აგრეთვე უნდა დაერთოს ფოტომასალა ან/და ვიდეომასალა GPS კოორდინატების აღნიშვნით (დროისა და თარიღის მითითებით), ასევე კვლევის განმახორციელებელი სპეციალისტის/სპეციალისტების შესახებ ინფორმაცია -----	25
ვ.ბ) ცხოველთა აღრიცხვის მეთოდები -----	28
ზ) ცხოველთა დაცვისა და აღწარმოების ღონისძიებები, რომელშიც აისახება -----	29
ზ.ა) ცხოველთა რეინტროდუქციის ან/და რესტოკინგის ღონისძიებები (საჭიროების მიხედვით) -	29
ზ.ბ) ბიოტექნიკური ღონისძიებები (სანადირო სახეობების სანაშენეები, დამხმარე თავშესაფრები (ტიპი, მდებარეობა) დაავადებების პროფილაქტიკა, საკვებურების მოწყობა, ცხოველთა საკვებ მცენარეთა გაშენება და სხვა) -----	29
ზ.გ) საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ ცხოველთა სახეობების დაცვის, შენარჩუნებისა და აღწარმოების ღონისძიებები -----	30
ზ.დ) ინვაზიური სახეობების ელიმინაციის ღონისძიებები (საჭიროების შემთხვევაში) -----	31
ზ.ე) მოქმედი ბუნებრივი და ანთროპოგენური ნეგატიური ფაქტორების და პოტენციური საფრთხეების იდენტიფიკაცია და მათი აღმოფხვრის/შერბილების ღონისძიებები -----	31
თ) ბიომრავალფეროვნების, მათ შორის, ენდემური და რელიქტური სახეობების, მაღალი კონსერვაციული ღირებულების ტყეების დაცვისა და მდგრადი მართვის ღონისძიებები -----	31
ი) ტერიტორიის განაწილება ხანძრის საშიშროების კლასების მიხედვით, ხანძარსაწინააღმდეგო პროფილაქტიკური ღონისძიებების ნუსხა -----	32
კ) ინფორმაცია ტყეების სანიტარიული მდგომარეობის შესახებ და გაუმჯობესების ღონისძიებები, ტყის ენტომომავენებლობით და ფიტო დავადებებით ტყეების დაავადების პროფილაქტიკისა და სალიკვიდაციოდ რეკომენდებული ღონისძიებების ნუსხა ცალკეული ტერიტორიების მიხედვით -	32
ლ) ლიცენზიით განსაზღვრული ტერიტორიის დაცვის მექანიზმები (მცველთა რაოდენობა, ტრენინგი, შესაბამისი ნაგებობები და სხვა) -----	33
მ) სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ტურიზმის განვითარებისათვის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) დაგეგმილი ღონისძიებები -----	33
ნ) ინფრასტრუქტურის განვითარება: შესასვლელები, ადმინისტრაციული ინფრასტრუქტურა, ვიზიტორთა მომსახურების ინფრასტრუქტურა (სასტუმრო, ბილიკები, საინფორმაციო ცენტრი და სხვა), ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვის საჭირო ელ. მომარაგების, წყალმომარაგების და წყლის არინების სისტემების მითითება, სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე არსებული შიდა ინფრასტრუქტურა (გზები, ნაგებობები) -----	33
ო) სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების მართვის საკითხები -----	33
პ) სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე არსებული ჰიდროლოგიური ქსელის დახასიათება --	33

ა) სამონადირეო მეურნეობის მართვის მიზნები, ამოცანები და განვითარების სტრატეგია

გეგმის შემუშავების მიზანია სამონადირეო მეურნეობის ფარგლებში ლიცენზიით განსაზღვრულ ტერიტორიაზე გარეულ ცხოველთა დაცვა, აღწარმოება, მდგრადი სარგებლობისა და მათი საბინადრო გარემოს გაუმჯობესების ღონისძიებების დასახვა.

ბ) ლიცენზიით განსაზღვრული ტერიტორიის ფიზიკურ-გეოგრაფიული და ბიო-ეკოლოგიური დახასიათება, რომელშიც აისახება:

ბ.ა) სამონადირეო მეურნეობის ადგილმდებარეობა და ფართობი;

სამონადირეო მეურნეობა მდებარეობს ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტში და მისი ფართობი შეადგენს 475 ჰექტარს.

ბ.ბ) სამონადირეო მეურნეობის განთავსების მუნიციპალიტეტის/მუნიციპალიტეტების დასახელება, რეგიონი, რაიონი, სახელმწიფო ტყის ფონდის კვარტალები (სამონადირეო მეურნეობის სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე არსებობის შემთხვევაში), დაცული ტერიტორიის დასახელება ((სამონადირეო მეურნეობის დაცულ ტერიტორიაზე არსებობის შემთხვევაში), გეოგრაფიული მდებარეობა - სამონადირეო მეურნეობის საზღვრების წვეროების X და Y კოორდინატები, აღებული UTM კოორდინატთა სისტემაში; აგრეთვე მყარი გეოგრაფიული ნიშნულები, რომელთა სიახლოვესაც მდებარეობს სამონადირეო მეურნეობა;

სამონადირეო მეურნეობა ძირითადად განთავსებულია კახეთის მხარეში, ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტში, თბილისი-გურჯაანი-აფენი-ლაგოდეხის გზატკეცილის - 132 კმ-ზე, სოფელ აფენის სიახლოვეს. მოიცავს ჭალის ტყეს, აღმოსავლეთიდან ესაზღვრება აფენის სატყეო უბანი, რომელსაც გამოყოფს მდინარე ზანგაურა, სამხრეთ-აღმოსავლეთით სოფელ კარდენახის ტერიტორიაზე შექმნილი სამონადირეო მეურნეობა „ალაზნის ჭალა“, ჩრდილო-აღმოსავლეთით და ჩრდილო-დასავლეთით გარს აკრავს ლაგოდეხის რაიონის და სოფელ ვეჯინის (გურჯაანის რაიონი) სასოფლო-სამეურნეო ნაკვეთები, ხოლო დასავლეთიდან სამხრეთის მიმართულებით მიედინება მდინარე ალაზანი.

სამონადირეო მეურნეობა მდებარეობს შემდეგ გეოგრაფიულ კოორდინატებში:

ცხრილი N1

ჩდილოთი	სამხრეთი	დასავლეთი	აღმოსავლეთი
X-580004	X - 577962	X - 577669	X - 580618
Y- 4624907	Y- 4621439	Y -4622496	Y- 4623380

ბ.გ) ტერიტორიის მოკლე ფიზიკურ-გეოგრაფიული დახასიათება: რელიეფი, სიმაღლე ზღვის დონიდან (ლიცენზიით განსაზღვრულ მთელ ტერიტორიაზე მინიმალური და მაქსიმალური სიმაღლის მითითებით);

რელიეფი:

ტერიტორია განეკუთვნება დაბლობი ტყეების ზონის აღმოსავლეთ საქართველოს ზომიერი თბილი ჰავის დაბლობის ტყეების ქვეზონას. მდინარე ალაზანის შუა დინების ეს ნაწილი სამხრეთ-დასავლეთით შემოსაზღვრულია კახეთის ქედით, ცივგომბორის ჩრდილო-აღმოსავლეთით მთავარი კავკასიონის ქედით და გახსნილია მხოლოდ აღმოსავლეთის მხრიდან. განისაზღვრება ზომიერად თბილი ზამთრით და ცხელი ზაფხულით.

სიმაღლე ზღვის დონიდან:

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორია ზღვის დონიდან დაახლოებით 210 მ სიმაღლეზეა.

ბ.დ) მცენარეული საფარი: ფლორისტული შემადგენლობა, საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების მითითებით, მათი კომპაქტური გავრცელების ადგილები; არსებული ჰაბიტატების ტიპები, მათი ფართობების განსაზღვრა, აღწერა და დახასიათება;

- ფლორისტული შემადგენლობა:

ცხრილი N2

ხეები და ბუჩქები		შენიშვნა
ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება	
იფანი	Fraxinus excelsior	
რცხილა	Carpinus Caucasica	
თხმელა	Alnus glutinosa	
ზღმარტლი	Mespilus germanica	
ჩვეულეზრივი თხილი	Corylus avellana	
შავი კუნელი	Crataegus pentagyna	
ცირცელი ჭნავი	Sorbus caucasica	
ლაფანი	Pterocarya pterocarpa	წითელი ნუსხა
აკაცია	Robinia pseudoacacia	
პანტა	Pyrus Caucasica	
ტყემალი	Prunus divaricata	
თელა	Ulmus carpinifolia	
კაკლის ხე	Juglans regia	წითელი ნუსხა
ქართული მუხა	Quercus iberica	
ნეკერჩხალი	Acer campestre	
ვერხვი	Populus alba	
ტირიფი თხის (მდგნალი)	Salix caprea	
ტირიფი ძეწნა	Salix alba	
კავკასიური ცაცხვი	Tilia caucasica	

კაკლის ხე გზვდება ერთეული ხეების სახით.

საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი მცენარეებიდან სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებულია კაკლის ხე (*Juglans regia*), ლაფაანი (*Pterocarya pterocarpa*).

ენდემური სახეობები:

ქართული მუხა (*Quercus iberica*)

არსებული ჰაბიტატების ტიპების და ფართობების განსაზღვრა:

ცხრილი N3

N	დასახელება	ფართობი (ჰა)
1	მუხნარები	88,9
2	რცხილნარები	298,3
3	რცხილნარი ამონ.	61,1
4	ვერხვნარი	21,2
5	იფნარი	2,2
6	კუნელი	3,3
სულ		475

ბ.ე) ტერიტორიაზე არსებული (მოზინადრე) გარეულ ცხოველთა (ძუძუმწოვრები, ფრინველები, რეპტილიები, ამფიბიები, თევზები) ნუსხა (ქართული და ლათინური დასახელებებით); ტერიტორიაზე არსებული (მოზინადრე) ფაუნის საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების ნუსხა (ქართული და ლათინური დასახელებებით) და მათი არსებული მდგომარეობის შეფასება, რიცხოვნობა;

ძუძუმწოვრები (Mammalia)

ცხრილი N4

N	ქართული დასახელება	ლათინური დასახელება	შენიშვნა
1	ევროპული ზღარბი	<i>Erinaseus europaeus</i>	
2	კავკასიური თხუნელა	<i>Talpa caucasica</i>	
3	კურდღელი	<i>Lepus europaeus</i>	
4	კავკასიური ციყვი	<i>Sciurus anomalus</i>	წითელი ნუსხა
5	ტყის თაგვი	<i>Apodemus sylvaticus</i>	
6	მინდვრის თაგვი	<i>Apodemus agrarius</i>	
7	წყლის მემინდვრია	<i>Arvicola terrestris</i>	
8	მგელი	<i>Canis lupus</i>	
9	ტურა	<i>Canis aureus</i>	

10	მელა	<i>Vulpes vulpes</i>	
11	წავი	<i>Lutra lutra</i>	წითელი ნუსხა
12	დედოფალა, სინდიოფალა	<i>Mustela nivalis</i>	
13	მაჩვი	<i>Meles meles</i>	
14	ტყის კატა	<i>Felis sylvestris</i>	
15	ენოტი	<i>Procyon lotor</i>	ინვაზიური სახეობა
16	გარეული ღორი	<i>Sus scrofa</i>	
17	კლდის კვერნა	<i>Martes foina</i>	
18	შველი	<i>Capreolus capreolus</i>	
19	ნუტრია	<i>Myocastor coypus</i>	ინვაზიური სახეობა
20	შველი	<i>Capreolus capreolus</i> Linnaeus, 1758	

ფრინველები (Aves)

ცხრილი N5

N	ქართული დასახელება	ლათინური დასახელება	შენიშვნა
1	რუხი ყანჩა	<i>Ardea cinerea</i>	
2	თეთრი ყანჩა	<i>Egella alba</i>	
3	ღამის ყანჩა	<i>Nycticorax nycticorax</i>	
4	დიდი მურტალა	<i>Podiceps cristatus</i>	
5	დიდი ჩვამა	<i>Phalacrocorax carbo</i>	
6	პატარა ჩვამა	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	წითელი ნუსხა
7	მეივანა გედი	<i>Cygnus Cygnus</i>	
8	რუხი ბატი	<i>Anser anser</i>	
9	ამლაცი იხვი	<i>Tadorna tadorna</i>	
10	რუხი იხვი	<i>Anas strepera</i>	
11	სტვენია იხვი (ან ჭიკვარა)	<i>Anas crecca</i>	
12	გარეული იხვი	<i>Anas platyrhynchos</i>	
13	ბოლოსადგისა (ან კუდსადგისა) იხვი	<i>Anas aeuta</i>	
14	ჭაჭახა იხვი (ან იხვინჯა)	<i>Anas querquedula</i>	
15	ჩვეულეზრივი კაკაჩა	<i>Buteo buteo</i>	
16	მიმინო	<i>Accipiter nisus</i>	
17	ქორი	<i>Accipiter gentiles</i>	

18	მინდვრის ძელქორი	Circus cyaneus	
19	ველის კირკიტა	Falco naumanni	
20	მწყერი	Coturnix coturnix	
21	კოლხური ხოხობი	Phasianus colchicus	
22	რუხი წერო	Grus grus	წითელი ნუსხა
23	ღალღა	Crex crex	
24	მელოტა	Falga atra	
25	ჩიბუხა	Gallinago gallinago	
26	ტყის ქათამი	Scalopax rusticola	
27	ქედანი	Columba palumbus	
28	გვრიტი	Streptopelia turtus	
29	გუგული	Cuculus canorus	
30	შავი კოდალა	Driocopus martius	
31	მწვანე კოდალა	Picus viridis	
32	დიდი ჭრელი კოდალა	Dendrocopus major	
33	მცირე ჭრელი კოდალა	Dendrocopus minor	
34	შაშვი	Turbus merula	
35	ბოლოშავი	Turdus pilaris	
36	ჯიჯლი	Turdus philomelos	
37	ჩხართვი	Turbus viscivorus	
38	ჩვეულეზრივი ცოცია	Sitta europaca	
39	შოშია	Stirnis vulgaris	
40	ჩხიკვი	Garrulus glandarius	
41	კაჭკაჭი	Pica pica	
42	რუხი ყვავი	Carvus carone	
43	ყორანი	Carvus carax	
44	ჭილყვავი	Carvus frugilegos	
45	ლაჟო	Lanius collurio	
46	ბელურა	Passer montanus	
47	ტოროლა	Galerida cristata	
48	უფეხურა	Caprimulgus europaeus	
49	ყაპყაპი	Caracias garrulous	
50	კვირიონი	Merops apiaster	
51	ოფოფი	Upupa epops	

52	ნამგალა	Apus apus	
53	დიდი წივწივა	Parus major	
54	ბოლოცეცხლა	Phoenicurus ploenicurus	
55	ნიბლია	Carduelis carduelis	
56	ჭავჭავი	Carduelis spinus	
57	ჩიტბატონა	Carduelis carduelis	
58	გულიო (ან გვიძინი)	Columba oenas	
59	გარეული მტრედი	Columba livla	

რეპტილიები (Reptilia)

ცხრილი N6

N	ქართული დასახელება	ლათინური დასახელება	შენიშვნა
1	ჭაობის კუ	Emus orbicularis	
2	კასპიური კუ	Mauremys caspica	
3	ხმელთაშუა ზღვის კუ	Testudo graeca	
4	გველხოკერა	Pseudopodus apodus	
5	ზოლიანი ხვლიკი	Yacerta strigata	
6	მარდი ხვლიკი	Yacerta agilis	
7	ჩვეულბრივი ანკარა	Nartix nartix	
8	წყლის ანკარა	Nartix feselola	
9	გველბრუცა	Typhlops vermicularis	
10	წენგოსფერი მცურავი	Coluber najadum	
11	წითელმუცელა მცურავი	Coluber jugularis	
12	სახეებიანი მცურავი	Elaphe dione	
13	სპილენძა	Caronella austriaca	
14	კატისთვალა გველი	Telescopus fallax	

ამფიბიები (Amphibia)

ცხრილი N7

N	ქართული დასახელება	ლათინური დასახელება	შენიშვნა
1	ჩვეულბრივი გომბეშო	Bufo bufo	

2	მწვანე გომბეშო	Bufo viridis	
3	ჩვეულებრივი ვასაკა	Hyla arborea	
4	ტბის ბაყაყი	Rana ridibunda	

თევზები (Pisces)

ცხრილი N8

N	ქართული დასახელება	ლათინური დასახელება	შენიშვნა
1	მდინარის კალმახი	Salmo fario	წითელი ნუსხა
2	მტკვრის ნაფოტა	Rutilus rutilus caspius	
3	კავკასიური ქაშაპი	Leuciscus cephalus	
4	მტკვრის ტობი	Chondrostoma cyri	
5	მტკვრის ციმორი	Gorbio persa	
6	მტკვრის წვერა	Barbus lacerta	
7	ხრამული	Varicorhinus capoeta	
8	ჭანარი	Barbus capito	
9	მურწა	Barbus mursa	
10	შამაია	Chlcalburnus chaecoides	
11	ამიერკავკასიური თაღლითა	Alburnus charusini hohenackeri	
12	მტკვრის თაღლითა	Alburnus filippi	
13	შავწარბა	Acanthalburnus microlepis	
14	აღმოსავლური ფრიტა	Alburnoides bipunctatus	
15	ამიერკავკასიური ბლიკა	Blicca bjoerkna	
16	აღმოსავლური კაპარჭინა	Abramis brama orientalis	
17	სამხრეთ-კასპიური თეთრთვალა	Abramis sapa bergi	
18	კობრი	Cyprinus carpio	
19	მტკვრის გოჭალა	Nemachilus brandti	
20	ალაზნის გოჭალა	Nemachilus augorae alasanicus	
21	წინააზიური გველანა	Sabanejewia aurata	წითელი ნუსხა
22	ლოქო	Silurus glanis	
23	წითელტუჩა ჭერეხი	Aspius aspius taeniatus	წითელი ნუსხა

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე წარმოდგენილია ფაუნა შემდეგი რაოდენობით:

- ძუძუმწოვრები - 20;
- ფრინველები - 59;
- რეპტილიები - 14;
- ამფიბიები - 4;
- თევზები - 23.

ძუძუმწოვრებიდან, ინვაზიური სახეობები, რომლებიც გვხვდებიან სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე:

- ინვაზიურია - 2 სახეობა.

საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების რაოდენობა:

- ძუძუმწოვრები - 2;
- ფრინველები - 2;
- თევზები - 3.

გ) სანადირო ცხოველების საბინადრო პირობების შეფასება, რომელშიც აისახება:

გ.ა) სავარგულების ფართობების იდენტიფიკაცია სანადირო ცხოველების თითოეული სახეობისათვის შესაფერის და არაშესაფერის საბინადრო ტერიტორიებად;

სავარგულების ფართობების სამონადირეო ტიპოლოგიური იდენტიფიკაცია განხორციელდა შერჩევითი მეთოდებით: სატყეო მიწების ფონდში - ტყის ტიპების მიხედვით, ხოლო არასატყეო მიწების ფონდში - აგროლანდშაფტების ტიპების მიხედვით.

სანადირო ცხოველების თითოეული სახეობისათვის შესაფერისი და არაშესაფერისი საბინადრო ტერიტორიის დადგენისათვის გამოყენებული იქნა ცხოველთა სიმჭიდროვის ინდექსაციის პრინციპები.

გარეული ღორისათვის - საბინადრო შესაფერისი სავარგულებია: მუხნარები, ვერხვნარები, ჭალის ბუჩქნარები, ხევები და ხრამები. ეპიზოდურად საბინადრო სტაციებია ველობები, სახნავები, ტყის კულტურები, ბაღები, ჭაობები.

კურდღლისათვის საბინადროდ ვარგისია: მუხნარები, ვერხვნარები, თელნარები, ბუჩქნარები, კულტურები, ველობები, სახნავები, ბაღები, ხევები და ხრამები, კლდიანი ნაშალები.

კოლხური ხობისათვის საბინადროდ შესაფერისია მუხნარები, ვერხვნარები, ჭალის ბუჩქნარები, ტყის კულტურები, ველობები, სახნავები, ბაღები.

ტყის ქათმისათვის - საბინადროდ ვარგისია მუხნარები, ვერხვნარები, ბუჩქნარები, კულტურები, ბაღები.

წყალმცურავის და ჭაობის ფრინველებისათვის საბინადროდ ვარგისია მდინარის ჭალა და მდინარისპირა ლელიან-ლაქაშიანები.

ქედანი, გარეული მტრედი, გვრიტი, გულიო (ან გვიძინი) - საბინადროდ ვარგისია მუხნარები, ვერხვნარები, ტყის კულტურები, ბაღები, ველობები, სახნავები.

მგელი, მელა - საბინადროდ შესაფერისია მთელი ფართობი.

ტურა, ენოტი, მაჩვი - საბინადროდ ვარგისია უშუალოდ ჭალა და მისი მიმდებარე ტყე - ბუჩქნარი ზოლი.

სანადირო ცხოველების საბინადრო სავარგულების ბუნებრივი თვისებები და მათი ტრანსფორმაცია სამეურნეო გამოყენების შედეგად განაპირობებენ ნადირ-ფრინველის დღე-ღამურ, სეზონურ და წლიურ საბინადრო სივრცის თვისებებსა და ხარისხს. სავარგულების სამონადირეო-ტიპოლოგიური იდენტიფიკაცია და მათი შეფასება გარეული ცხოველების საბინადროდ ვარგისიანობის კუთხით კი უშუალოდ ეყრდნობა სატყეო ტიპოლოგიურ, სატაქსაციო და გეობოტანიკურ მახასიათებლებს.

გ.ბ) სავარგულების იდენტიფიკაცია ჰაბიტატების მიხედვით, სავარგულების ეკოლოგიური და ბიოლოგიურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასება;

ჭალის მუხნარები - წარმოდგენილია მწიფე ასაკის, საშუალო სიხშირის კორომებით. ნაყოფიერების პერიოდი შეადგენს დაახლოებით 3-5 წელიწადს. ქვეტყე კარგად განვითარებულია, თანაბრად ფარავს მთელ ფართობს, ხოლო რიგ ადგილებში ქმნის ხშირ, გაუვალ რაყებს. ბალახის საფარი თხელი ან საშუალო სიხშირისაა, მხოლოდ ღია ადგილებშია ხშირი. კარგად განვითარებულია სურო, ეკალჯიდი, კატაბარდა, ღვედკეცი, სვია.

ვერხვნარ-იფნარები - სამონადირეო სავარგული ხასიათდება ვერხვნარებით, იფნარებით, ვერხვნარ-იფნარებით, ვერხვნარ-ტირიფნარებით. გამოირჩევიან დაბალისიხშირით და დიდი სიმალლით.

რცხილნარები - ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე სავარგულების დიდი ნაწილი უკავია. ცხოველთა თავშესაფრის ადგილი დადებითია, კვების პირობების ხარისხი კი საშუალო.

ქვეტყე - ფართობის ნაწილებში განვითარებულია თანაბრად, ხოლო ნაწილებში წარმოდგენილია მაცვლის ხშირი, გაუვალი რაყებით.

კულტურები - წარმოდგენილია ხელოვნურად გაშენებული კაკლის, აკაციის და თუთის სახით, რომლებიც მოფანტულია სავარგულის მთელ ფართობზე.

მეძვიანები - წარმოადგენს ბუჩქნარ-ბალახიან სავარგულებს. ისინი მეორად წარმოშობისაა და გაბატონებულია მუხნარების ყოფილ ფართობზე.

ველები - მცენარეული საფარის მხრივ განსხვავდებიან ვაკე-ჭალის, პირველი და მეორე ტერასის ველობები.

სახნავეები - სავარგულების ფართობში მდებარე სახნავეები გამოიყენება გარეული ნადირ-ფრინველის დამატებით საკვების წარმოებისათვის და მათ სხვა დანიშნულება არ გააჩნიათ.

წყლები - წყლიან სავარგულებს წარმოადგენს მდინარეების ალაზნის, ინაბოტის და ზანგაურას კალაპოტები.

დ) სანადირო ცხოველების რესურსის შეფასება, რომელშიც აისახება:

დ.ა) სანადირო ცხოველების სახეობრივი სიმდიდრე;

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე სანადირო ცხოველების სიმდიდრე წარმოდგენილია მკვიდრი, ეპიზოდურად მობინადრე ან გადამფრენი სახეობებით.

ცხრილი N9

N	სანადირო სახეობების დასახელება		სტატუსი
	ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება	
ძუძუმწოვრები (Mammalia)			
1	გარეული ღორი	Sus scrofa	ნადირობის ობიექტი
2	კურდღელი	Lepus europeus	ნადირობის ობიექტი
3	მგელი	Canis lupus	ნადირობის ობიექტი
4	მელა	Vulpes vulpes	ნადირობის ობიექტი
5	მაჩვი	Meles meles	ნადირობის ობიექტი
6	ტურა	Canis aureus	ნადირობის ობიექტი
7	ენოტი	Procyon lotor	ნადირობის ობიექტი

ფრინველები (Aves)			
1	მწყერი	Coturnix coturnix	ნადირობის ობიექტი
2	გვრიტი	Streptopelia turtur	ნადირობის ობიექტი
3	ქედანი	Columba palumbus	ნადირობის ობიექტი
4	გულიო (ან გვიძინი)	Columba oenas	ნადირობის ობიექტი
5	ღალღა	Crex crex	ნადირობის ობიექტი
6	ტყის ქათამი	Scolopax rusticola	ნადირობის ობიექტი
7	ჩიბუხა	Gallinago gallinago	ნადირობის ობიექტი
8	მელოტა	Fulica atra	ნადირობის ობიექტი
9	გარეული მტრედი	Columba livia	ნადირობის ობიექტი
10	კოლხური ხოხობი	Phasianus colchicus	ნადირობის ობიექტი
11	ჭახჭახა იხვი (ან იხვინჯა)	Anas querquedula ან Spatula querquedula	ნადირობის ობიექტი
12	გარეული იხვი	Anas platyhynchos	ნადირობის ობიექტი
13	ბოლოსადგისა (ან კუდსადგისა) იხვი	Anas acuta	ნადირობის ობიექტი
14	გაინიერნისკარტა იხვი	Spatula clypeata	ნადირობის ობიექტი
15	სტვენია იხვი (ან ჭიკვარა)	Anas crecca	ნადირობის ობიექტი
16	რუხი იხვი	Anas strepera ან Mareca strepera	ნადირობის ობიექტი
17	რუხი ბატი	Anser anser	ნადირობის ობიექტი

დ.ბ) სანადირო ცხოველების გავრცელება, განსახლება და განთავსება საბინადროდ შესაფერის სავარგულეებში;

○ სანადირო ცხოველების გავრცელების არე ფართობის მიხედვით:

ცხრილი N10

N	სანადირო სახეობების დასახელება		კონკრეტული სახეობისათვის საბინადრო სავარგულის ფართობი (ჰა)	შეაფერისი საბინადრო სავარგული
	ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება		
1	გარეული ღორი	Sus scrofa	475	ვერხვნარი, ჭალის ტყე, ბუჩქნარი
2	კურდღელი	Lepus europeus	475	ვერხვნარი, ჭალის ტყე, ბუჩქნარი, ველობი, ნათესი კულტურები
3	მგელი	Canis lupus	475	მთელი ტერიტორია
4	მელა	Vulpes vulpes	475	მთელი ტერიტორია
5	მაჩვი	Meles meles	150	ვერხვნარი, ბუჩქნარი, ველობი, ნათესი კულტურები
6	ტურა	Canis aureus	475	მთელი ტერიტორია
7	ნუტრია	Myocastor coypus	-	მდინარის ნაპირი
9	ენოტი	Procyon lotor	475	მთელი ტერიტორია
10	მწყერი	Coturnix coturnix	-	მთელი ტერიტორია
11	გვრიტი	Streptopelia turtur	475	მთელი ტერიტორია
12	ქედანი	Columba palumbus	475	მთელი ტერიტორია
13	გულიო (ან გვიძინი)	Columba oenas	475	მთელი ტერიტორია
14	ღალღა	Crex crex	475	მთელი ტერიტორია
15	ტყის ქათამი	Scolopax rusticola	475	მთელი ტერიტორია
16	ჩიბუხა	Gallinago gallinago	-	ჭაობიანი ადგილი
17	მელოტა	Fulica atra	-	მდინარის ნაპირი

18	გარეული მტრედი	<i>Columba livla</i>	475	მთელი ტერიტორია
19	კოლხური ხოხობი	<i>Phasianus colchicus</i>	200	ჭალის ტყე და ბუჩქნარი
20	ჭახჭახა იხვი (ან იხვინჯა)	<i>Anas querquedula</i> ან <i>Spatula querquedula</i>	-	მდინარის ნაპირი, ჭაობიანი ადგილი
21	გარეული იხვი	<i>Anas platyhrychos</i>	-	
22	ბოლოსადგისა (ან კუდსადგისა) იხვი	<i>Anas acuta</i>	-	
23	სტვენია იხვი (ან ჭიკვარა)	<i>Anas crecca</i>	-	
24	რუხი იხვი	<i>Anas strepera</i> ან <i>Mareca strepera</i>	-	
25	რუხი ბატი	<i>Anser anser</i>	-	

მკვიდრი და ეპიზოდურად მოზინადრე სანადირო ცხოველების განსახლება და განთავსება საბინადროდ შესაფერის სავარგულეებში:

- გარეული ღორი:** სავარგულის ტერიტორიაზე შემოდის ეპიზოდურად ზაფხულის პერიოდში, როდესაც შინაური პირუტყვი გაყვანილია საზაფხულო საძოვრებზე. მიგრირებს მთელი წლის განმავლობაში;
- კურდღელი:** ბინადრობს სავარგულის ტყეველიანსა და ბუჩქნარში რაც წარმოადგენს მისთვის კარგ თავშესაფარს;
- მგელი:** სავარგულის ტერიტორიაზე მისი შემოსვლა-გასვლით შეიძლება დავახისიათოდ ეპიზოდური სახის მოძრაობით. ზოგადად თავს აფარებს ჭალის ტყეს;
- მელა:** მოძრაობს სავარგულის მთელ ფართობში. ჭალის ტყის ბინადარია;
- ტურა:** მოძრაობს სავარგულის მთელ ფართობში. ჭალის ტყის ბინადარია;
- მაჩვი:** მოძრაობს სავარგულის მთელ ფართობში. ჭალის ტყის ბინადარია;
- ენოტი:** ბინადრობს სავარგულის მთელ ტერიტორიაზე ჭალის ტყეში არსებულ ფუღუროიან ხეებში, მეცხერებში და არადაამშრალ წყალსატევებში;
- ნუტრია** საბინადროდ შესაფერისია მდინარეების საიხლოვეს შედარებით დაჭაობებული სანაპიროები, ლაქაშიანი წაობები
- კოლხური ხოხობი:** ბინადრობს ჭალის ტყის და ბუჩქნარის სავარგულში, გვხვდება ლელიან-ლაქაშიანებში;
- ქედანი, გარეული მტრედი, გულიო (ან გვიძინი), გვრიტი:** ბინადრობენ ჭალის ტყეში. გვხვდება ბალებში, ველობებში, სახნავებში.
- მწყერი, ღალღა** სავარგულის ტერიტორიაზე საბუდარი ადგილები მცირეა. შედარებით მეტი რაოდენობით ბუდობს მოსაზღვრე ტერიტორიებზე.

ტყის ქათამი: სავარგულის ტერიტორიაში საშემოდგო გადაფრენისას შეიძლება დარჩეს ჭალაში ერთი თვით ან მეტი დროით.

წყალმცურავი სანადირო ფრინველები: მდინარეები ალაზანი, ზანგაურა და ინაბოტი არის მტკნარი წყლით საშუალება ამ ტერიტორიაზე.
ჭაობის ფრინველები (ჩიბუხა, მელოტა...): მცირე რიცხოვნობა იზამთრებს ჭალის ლელიან-ლაქაშიანსა და ბუჩქნარიან ადგილებში; საგაზაფხულო გადაფრენის პერიოდში რჩებიან ორი კვირიდან ერთ თვემდე, ხოლო საშემოდგომო გადაფრენისას ისვენებენ ერთი კვირამდე.

კლდის კვერნა მოძრაობს სავარგულის მთელ ფართობში. ჭალის ტყის ბინადარია.

დ.გ) სანადირო ცხოველების დასახლების სიმჭიდროვე შესაფერის საბინადრო სავარგულების ტერიტორიაზე და ტიპოლოგიურ ერთეულებში;

სამონადირო მეურნეობაში წარმოდგენილია სხვადასხვა კატეგორიის სავარგულების ოპტიმალური ტევადობა, რაც გულისხმობს - სანადირო ცხოველების თოთოეული სახეობის დასახლების სიმჭიდროვეს, ოპტიმალურ რიცხოვნობას ფართობის გარკვეულ ერთეულზე.

გარეული ცხოველების საბინადრო სავარგულების არსებობის პირობების ხარისხის შეფასება სავარგულების ტევადობის მაჩვენებლებში აისახება შემდეგნაირად:

ცხრილი N11

N	სახეობის დასახლება		კონკრეტული სახეობისათვის არსებული საბინადრო სავარგულის ფართობი (ჰა)	არსებული რიცხოვნობა	არსებული რიცხოვნობის დასახლების სიმჭიდროვე 100 ჰა-ზე
	ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება			
1	გარეული ღორი	Sus scrofa	475	13	3
2	კურდღელი	Lepus europeus	475	48	10
3	მგელი	Canis lupus	475	2	0,4
4	მელა	Vulpes vulpes	475	8	2
5	მაჩვი	Meles meles	150	18	12
6	ტურა	Canis aureus	475	16	3
7	ენოტი	Procyon lotor	475	38	8
8	კოლხური ხოხობი	Phasianus colchicus	200	260	130
9	კლდის კვერნა	Martes foina	475	16	3
10	ნუტრია	Myocastor coypus	მდინარის 10 კმ	35	3.5 (მდინარის 1 კმ)

დ.დ) სანადირო ცხოველების დაცვა, აღწარმოება და სამეურნეო გამოყენება;

სამონადირო მეურნეობის წარმატებული ფუნქციონირების ერთერთ ძირითად მიზანს წარმოადგენს სავარგულების მდგომარეობის შეფასება, დაცვის მუდმივი კონტროლი, მათზე სეზონური დაკვირვებები და აღრიცხვის მეთოდოლოგიური წარმოება. ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე დღემდე ხორციელდება სავარგულების ფიზიკური დაცვა და არსებობის შემთხვევაში ბრაკონიერული ქმედებების აღკვეთა. სანადირო ცხოველების საბინადრო სავარგულების ხარისხის ამალეების მიმართულებით უმჯობესდება კვების, თავშესაფრის, ბუდობის, ბუნაგობის და ნამატის გამოზრდის ხელშემწყობი პირობები. კონტროლზეა დაავადებათა (არსებობის შემთხვევაში) პრევენციის აღმოფხვრის საკითხები. სანადირო ცხოველების სამეურნეო პროდუქტიულობის გამოყენება განისაზღვრება ყოველწლიურად მოპოვებისათვის დაშვებული რიცხოვნობის გათვალისწინებით.

მაგალითად:

ცხრილი N12

N	მაჩვენებლის დასახელება	სანადირო ცხოველები							
		გარეული ღორი	კურდღელი	მგელი	მელა	მაჩვი	ტურა	ენოტი	კოლხური ხობობი
1	შესაფერისი საბინადრო სავარგული	475	475	475	475	150	475	475	200
2	საერთო რიცხოვნობა (აღწარმოების მონაცემებით)	13	48	2	8	18	16	38	260
3	მოპოვების ნორმა %	20	40	50	50	20	50	100	20
4	მოპოვების ოდენობა	3	19	1	4	4	8	19	52

- სანადირო ცხოველების ბიოლოგიური და სამეურნეო პროდუქტიულობის **სავარაუდო** ნორმები:

სამონადირო სავარგულების ბიოლოგიური პროდუქტიულობა წარმოადგენს სანადირო ცხოველების წლიური სიცოცხლისუნარიანი ნამატის მიღებას და შენარჩუნებას.

ცხრილი N13

N	სახეობის დასახელება		შეფარდება მამრი ÷ მდედრი	სიწიფის ასაკი მამრი ÷ მდედრი	ნამატი ერთ ბუდობაზე	წლიური ნამატის რაოდენობა	აღწარმოების დონე %	წლიური ბუნებრივი ნამატი %	წლიური სამ. მატება %	მოპოვები ხორმა %
	ქართული სახელწოდებ ა	ლათინური სახელწოდებ ა								
1	გარეული ღორი	Sus scrofa	$\frac{1 : 2}{1 : 5}$	$\frac{3}{1.5 - 2.5}$	3-7	1-3	100- 300	40-100	20-80	20-60
2	კურდღელი	Lepus europeus	1 : 1	$\frac{1}{0.5}$	2-6	1-5	100- 500	80-150	60- 100	40-80
3	მგელი	Canis lupus	1 : 1	$\frac{2.5 - 3}{1.5}$	4-12	2-6	400- 500	100- 150	50- 100	50-100
4	მელა	Vulpes vulpes	1 : 1	$\frac{1 - 1.5}{1}$	2-6	1-4	200- 400	100- 300	70- 150	20-70
5	მაჩვი	Meles meles	1 : 1	$\frac{2}{1}$	3-5	1-2	100- 300	50-150	30-80	15-30
6	ტურა	Canis aureus	1 : 1	$\frac{2 - 3}{1 - 1.5}$	2-8	1-5	300- 500	100- 200	50- 100	50-100
7	ენოტი	Procyon lotor	1 : 1	$\frac{2}{1}$	2-6	1-3	100- 200	50-100	20- 100	50-100
8	ნუტრია	Myocastor coypus	1 : 1	$\frac{2}{1}$	4-6	1-4	100- 200	50-100	20-50	50-100
9	კოლხური ხოხობი	Phasianus colchicus	$\frac{1 : 2}{1 : 6}$	$\frac{2}{1}$	4-6	1-6	200- 600	100- 200	50- 150	20-80
10	შველი	Capreolus capreolus Linnaeus,1758	$\frac{1 : 1}{1 : 2}$	$\frac{2}{1}$	1-2	1	45-60	20-35	10-20	5-10
11	კლდის კვერნა	Martes foina	1 : 1	$\frac{2}{1}$	2-6	1-3	100- 200	50-100	20-50	10-20

ცხრილი N14

სახეობის დასახელება / წლიური ბუნებრივი ნამატი %	პერიოდი 5 წელი				
	2024	2025	2026	2027	2028
	არსებული	მატება	მატება	მატება	მატება
გარეული ღორი - 50%	13	20	30	45	23
კურდღელი - 60%	48	77	123	197	315
მგელი - 60%	2	3	5	8	13
მელა - 100%	8	16	32	64	128
მაჩვი - 40%	18	25	35	49	69
ტურა - 60%	16	26	42	67	107
ენოტი - 60%	38	61	98	157	251
კოლხური ხოხობი - 50%	260	390	585	878	1317
ნუტრია - 60%	35	56	90	144	230
კლდის კვერნა - 60%	16	26	42	67	107

დ.ე) შესაფერის საბინადრო სავარგულებში მობინადრე ცხოველების პოტენციალური და ოპტიმალური რიცხოვნობა და დასახლების სიმჭიდროვე;

სამონადირეო მეორნეობის ტერიტორიაზე შესაფერისი საბინადრო სავარგულებში მობინადრე ცხოველთა გარემოება განხილულია მიმდინარე პროექტში. სავარგულების ხარისხიანი მდგრადობა ხელს უწყობს ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე მობინადრე ნადირ-ფრინველის პოტენციალური და ოპტიმალური რიცხოვნობის შენარჩუნებას. შესაფერისი სამონადირეო სავარგულების ფართობში შეიძლება იბინადრონ მხოლოდ იმ რაოდენობის სანადირო ცხოველებმა რამდენი საარსებო სივრცეც გააჩნია ამა თუ იმ სახეობას.

განვიხილოთ სამონადირეო მეურნეობის შესაფერისი საბინადრო სავარგულებში მობინადრე ცხოველების პოტენციალური და ოპტიმალური რიცხოვნობის **ზოგადი მაჩვენებელი**.

ცხრილი N15

N	სახეობის დასახელება		ცხოველთა პოტენციალური, ოპტიმალური რიცხოვნობა ყოველ 100 ჰა-ზე ბონიტეტის მაჩვენებლების შესატყვისად					ოპტიმალური რიცხოვნობა შესაფერისი სავარგულების 100 ჰა-ზე	შესაფერის სავარგულების ფართობი ჰა	არსებული რიცხოვნობა შესაფერისი სავარგულების ფართობზე
	ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება	I	II	III	IV	V			
1	გარეული ღორი	Sus scrofa	16	12	8	4	2	12	475	13
2	კურდღელი	Lepus europeus	150	100	7	35	15	15	475	48
3	მგელი	Canis lupus	2	1	0.6	0.3	0.1	1	475	2
4	მელა	Vulpes vulpes	25	15	10	5	2	10	475	8
5	მაჩვი	Meles meles	12	8	5	5	1	12	150	18
6	ტურა	Canis aureus	25	15	10	5	2	5	475	16
7	ენოტი	Procyon lotor	15	10	8	2	1	8	475	38
8	კლდის კვერნა	Martes foina	16	12	8	2.5	2	8	475	16
9	კოლხური ხოხობი	Phasianus colchicus	220	120	90	45	20	90	200	260
10	შველი	Capreolus capreolus Linnaeus, 1758	50	30	20	10	5	50	475	12

- სანადირო ცხოველების ზრდადობა/კლებადობის დინამიკა წლების (პერიოდი: ბოლო სამი წელი) მიხედვით:

ცხრილი N16

ქართული დასახელება	ლათინური დასახელება	წელი		
		2021	2022	2023
გარეული ღორი	Sus scrofa	10	10	13
კურდღელი	Lepus europeus	60	45	48
მგელი	Canis lupus	2	2	2
მელა	Vulpes vulpes	10	8	8
მაჩვი	Meles meles	10	16	18
ტურა	Canis aureus	20	20	16
ენოტი	Procyon lotor	15	38	38
ნუტრია	Myocastor coypus	23	25	35
კლდის კვერანა	Martes foina	28	24	16
კოლხური ხოხობი	Phasianus colchicus	320	300	260

სამონადირო მეურნეობის მიერ ჩატარებული მონიტორინგის საფუძველზე ყოველწლიურად ხდება მტაცებელი ცხოველების რიცხოვნობის რეგულირება, რაც ხელს უწყობს სასარგებლო ნადირ-ფრინველის პოპულაციის ზრდის მაჩვენებლის ხარისხის ამაღლებას.

დ.ვ) ბიოტექნიკური ღონისძიებები - სანადირო ცხოველების დაცვის შენარჩუნების, გამრავლების და განსახლების ხელის შეწყობი ღონისძიებები, სანადირო ცხოველების საბინადრო პირობების ხარისხის გაუმჯობესების ღონისძიებები;

ბიოტექნიკური ღონისძიებები პირობითად შეგვიძლია განვიხილოთ ორ ჯგუფად:

- ღონისძიებები, მიმართული სანადირო ცხოველების საბინადრო სავარგულებში არსებობის პირობების ხარისხის გაუმჯობესებაზე, სადაც უმჯობესდება კვების, თავშესაფრის, ბუდობის და ბუნაგობის, ნამატის გამოზრდის და სეზონური ადგილგადაანაცვლების პირობები.
- ღონისძიებები, მიმართული უშუალოდ გარეული ცხოველების დაცვაზე, შენარჩუნებაზე, გამრავლებაზე და განსახლებაზე, სადაც ხორციელდება სანადირო ცხოველების სახეობრივი სიმდიდრის რიცხოვნობის გაზრდა, სავარგულებში განსახლება. საჭიროებისამებრ ხელოვნური მოშენება.

სამონადირო მეურნეობაში სანადირო ცხოველების დაცვა, შენარჩუნება, აღწარმოება, რაციონალური გამოყენება და ბიოტექნიკური ღონისძიებების ჩატარება ეყრდნობა გარეულ ცხოველების რიცხოვნობის მდგრად მდგომარეობას.

სამონადირო მეურნეობის სავარგულები ძირითადად წარმოადგენს ჭალის ტყეს. არსებული გარეული ნადირ-ფრინველის საბინადრო პირობების მდგომარეობა დღეის მდგომარეობით დამაკმაყოფილებელია.

დ.ზ) სანადირო სამეურნეო გამოყენება, შესაძლებელი მოპოვების კვოტები; სამონადირო მეურნეობის ეკონომიკური პოტენციალი;

- სანადირო ცხოველების სავარაუდო სამეურნეო გამოყენება სამონადირო მეურნეობის სავარგულებში:

ცხრილი N17

N	სახეობის დასახელება		ობტინირებული რიცხოვნობა 100 ჰა	სავარგულის ფართობი (ჰა)	არსებული რიცხოვნობა	მოპოვების ნორმა %	წლიური სავარაუდო სამეურნეო გამოყენება
	ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება					
1	გარეული ღორი	Sus scrofa	12	475	13	20	3
2	კურდღელი	Lepus europeus	15	475	48	40	19
3	მგელი	Canis lupus	1	475	2	50	1
4	მელა	Vulpes vulpes	10	475	8	50	4
5	მაჩვი	Meles meles	12	150	18	20	4
6	ტურა	Canis aureus	5	475	16	50	8
7	ენოტი	Procyon lotor	8	475	38	100	38
8	ნუტრია	Myocastor coypus	35	მდინარის 10 კმ	3.5 (1კმ)	100	35
9	კლდის კვერნა	Martes foina	8	475	16	20	3
10	კოლხური ხოხობი	Phasianus colchicus	90	200	260	20	52

სამონადირო მეურნეობის სავარგულებში ჩატარებული საველე სამუშაოების შედეგად მიღებული მონაცემების საფუძველზე, სანადირო ცხოველებზე კანონით დადგენილი ნადირობის სეზონის დროს შესაძლებელია დაიშვას ნადირობა და ცხოველთა მოპოვებისათვის განისაზღვროს მათი სულადობის რაოდენობის და პროცენტული მაჩვენებლის გათვალისწინებით.

- გარეული ცხოველების მოპოვების შესაძლებელი კვოტები:

ცხრილი N18

N	სახეობის დასახელება		არსებული რიცხოვნობა	არსებული რიცხოვნობის დასახელების სიმჭიდროვე 100 ჰა-ზე	წლიური მოპოვების ნორმა%	მოპოვების ნორმის შერჩეული %	მოპოვების შესაძლებელი რაოდენობა
	ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება					
1	გარეული ღორი	Sus scrofa	13	3	20-60	20	3
2	კურდღელი	Lepus europeus	48	12	40-80	40	19
3	მაჩვი	Meles meles	18	12	15-30	20	4
4	მელა	Vulpes vulpes	8	2	20-70	50	4
5	ტურა	Canis aureus	16	4	50-100	50	8
6	მგელი	Canis lupus	2	0,5	50-100	50	1
7	ენოტი	Procyon lotor	38	9	50-100	100	38
8	ნუტრია	Myocastor coypus	35	3,5	50-100	100	35
9	კლდის კვერნა	Martes foina	16	4	10-20	20	3
10	კოლხური ხობობი	Phasianus colchicus	260	130	20-80	20	52

სამონადირეო მეურნეობის მიერ გარეული ცხოველების მოპოვების კვოტების მოთხოვნა მომდევნო წლებისთვის იქნება სხვა რიცხოვრივი მაჩვენებლებით, იმ პერიოდში ცხოველთა პოპულაციის მდგომარეობისა და ჩატარებული აღრიცხვის მონაცემების გათვალისწინებით. ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე ნებისმიერი სახის ნადირობა მოხდება ნადირობის სეზონის ვადებში კანონით დადგენილი წესების მკაცრი დაცვით.

- სამონადირო მეურნეობის ეკონომიკური პოტენციალი: მომსახურების საგარეუდო ხარჯები:

ცხრილი N19

N	მომსახურების დასახელება	დღიური მომსახურების ფასი (ლარი)
1	ტრანსპორტირება	350
2	გამყოლი, მეგზური	50
3	კვება	70
4	ღამის თევა	70
•	რეინჯერის ყოველთვიური ხელფასი (5)	2000
•	ნადირობის მცოდნე	400
•	დირექტორი	700
სულ ხარჯი		3640

ცხრილი N20

N	სახეობის დასახელება	რაოდ. თანხა	კვოტა	ხარჯი	შემოსავალი
			სულ თანხა (ლარი)	მოსაკრებელი (ლარი)	მოგება (ლარი)
1	გარეული ღორი	სული	3	3	3
		თანხა	2100	300	1800
2	კურდღელი	სული	19	19	19
		თანხა	280	38	242
3	მგელი	სული	1	1	1
		თანხა	150	100	50
4	ტურა	სული	8	8	8
		თანხა	240	120	120
5	მელა	სული	4	4	4
		თანხა	400	200	200
6	ენოტი	სული	38	38	38
		თანხა	190	38	152
7	კოლხური ხოხობი	სული	52	52	52
		თანხა	2600	780	1820
8	მაჩვი	სული	4	4	4
		თანხა	200	80	120
სულ ჯამი			6160	1656	4504

ე) სამონადირეო მეურნეობის ზონირება: სამონადირეო მეურნეობის დაყოფა შიდასამეურნეო დანიშნულების მიხედვით: სანადირო უბანი, აღკვეთილი, აღწარმოების უბანი, ნადირ-ფრინველის საშენი.

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ეკოლოგიური უსაფრთხოებისა და წონასწორობის შენარჩუნების მიზნით სავარგულების საერთო ფართობის 25%-მდე უნდა განეკუთვნოს მიზნობრივ ტერიტორიულ ერთეულებს. ამისათვის სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორია, შიდა სამეურნეო დანიშნულების მიხედვით, უნდა დაიყოს შემდეგ ერთეულებად (სქემა მოცემულია თანდართულ რუკაზე):

- აღკვეთილი უბანი: N21-22 კვარტალი - 58 ჰა.
- აღწარმოების უბანი: N21-22 კვარტალი - 663ა.
- სანადირო უბანი: N21-22 კვარტალი - 351 ჰა..
- ნადირ-ფრინველის საშენი - N1 კვარტალი, უბანი N6.

ვ) ცხოველთა აღრიცხვა და მონიტორინგი, რომელშიც აისახება:

ვ.ა) მონიტორინგის პროგრამა (მონიტორინგის საქმიანობათა გეგმა); მონიტორინგის მიზანი, ობიექტები, მეთოდები, მონიტორინგის გეგმა წლების მიხედვით; მონიტორინგი უნდა ხორციელდებოდეს სანადირო და საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ ცხოველთა სახეობებზე, შესაბამისი მონიტორინგის შიდა დოკუმენტაციის წარმოებით (ეგერის დღიური, მონიტორინგის ჟურნალი და სხვ.), რომელსაც, აგრეთვე უნდა დაერთოს ფოტომასალა ან/და ვიდეომასალა GPS კოორდინატების აღნიშვნით (დროისა და თარიღის მითითებით), ასევე კვლევის განმახორციელებელი სპეციალისტის/სპეციალისტების შესახებ ინფორმაცია.

მონიტორინგის პროგრამა შედგენილია განსაზღვრული სამოქმედო გეგმის მიხედვით. მონიტორინგის ძირითად მიზანს წარმოადგენს სამონადირე მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებული როგორც სანადირო ასევე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ სახეობებზე დაკვირვების წარმოება. მათი მდგომარეობის შეფასება. მონიტორინგი ხორციელდება სანადირო და საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ ცხოველთა სახეობებზე, შესაბამისი მონიტორინგის შიდა დოკუმენტაციის წარმოებით (ეგერის დღიური, მონიტორინგის ჟურნალი და სხვ.), რომელსაც, აგრეთვე ერთვის ფოტომასალა ან/და ვიდეომასალა GPS კოორდინატების აღნიშვნით ან დროის და თარიღის მითითებით, *(აღნიშნულ დოკუმენტაციას წერილობითი სახით ვაგზავნით გარემოს ეროვნულ სააგენტოში, ყოველი ახალი სანადირო სეზონისთვის, ცხოველთა სამყაროს ობიექტების სარგებლობისათვის კვოტების მოთხოვნის დროს).*

ქვემოთ მოცემულია მონიტორინგის ერთწლიანი გეგმა. ამავე სქემით განხორციელდება მონიტორინგი მომდევნო 5(ხუთი) წლის განმავლობაში. შესაძლებელია მას დაემატოს ის საკითხები, რომლებიც დამატებით (წარმოქმნის შემთხვევაში) შემდგომ პერიოდისათვის იქნება განსახორციელებელი.

განვიხილოთ მონიტორინგის პროგრამა:
ცხრილი N21

N	სამონიტორინგო საკითხები	მონიტორინგის პერიოდი	შემსრულებელი	რეკომენდაცია / ქმედება
1	სამონადირე მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებული როგორც სანადირო ასევე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ სახეობებზე დაკვირვება	წლიწადში 2-ჯერ (გაზაფხული / შემოდგომა)	ნადირმცოდნე, რეინჯერი	აღრიცხვის ჩატარება და შედეგების ანალიზი

2	სამონადირე მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებული როგორც სანადირო ასევე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ სახეობების მათი გამრავლება / განვითარებისათვის ხელისშემშლელი ფაქტორების არსებობის დადგენის კუთხით მდგომარეობაზე დაკვირვება	წლიწადში 2-ჯერ (გაზაფხული / შემოდგომა)	ნადირმცოდნე, რეინჯერი	საფრთხეების იდენტიფიკაცია და ასეთის შემთხვევაში რეკომენდაციების მომზადება
3	სამონადირე მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებული როგორც სანადირო ასევე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ სახეობებზე აღწარმოების მიმდინარეობაზე (ამ ქმედებების განხორციელების დაკვირვება	წლიწადში 2-ჯერ (გაზაფხული / შემოდგომა)	ნადირმცოდნე, რეინჯერი	ეფექტურობის დადგენა და ხელისშემშლელი ფაქტორების გამოვლენა
4	სამონადირე მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებული როგორც სანადირო ასევე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ სახეობებზე საბინადრო გარემოს მდგომარეობაზე დაკვირვება ჰაბიტატების მიხედვით	წლიწადში 2-ჯერ (გაზაფხული / შემოდგომა)	ნადირმცოდნე, რეინჯერი	აღდგენითი ქმედებები
5	სამონადირე მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებული როგორც სანადირო ასევე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ სახეობებზე დაავადებების არსებობაზე და მისი აღმოფხვრისათვის განხორციელებულ ქმედებებზე დაკვირვება	ყოველწლიურად	ნადირმცოდნე, ვეტერინარი, რეინჯერი	გამოვლენა და მისი აღმოფხვრისათვის განხორციელებული ქმედებები
6	მცენარეთა მავნე დაავადებების არსებობაზე დაკვირვება	წლიწადში 1-ჯერ	მეტყვევე სპეციალისტი, რეინჯერი	-
7	ინვაზიურ სახეობებზე დაკვირვება	მუდმივად	რეინჯერი	სამონიტორინგო დაკვირვება გათვალისწინებით მათი ბუნებიდან ამოღება ნადირობის გზით

საქმიანობის დროში განაწილება (პერიოდი 5 წელი)
ცხრილი N22

წელი ქმედება	2024	2025	2026	2027	2028
1. ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება					
1.1. მონადირის სახლის რეკონსტრუქცია					
1.2. ტურისტული ბილიკების მოწყობა					
1.3 კოტეჯების მოწყობა					
1.4. ტურისტების მოსაზიდად სარეკლამო კამპანიის შემუშავება					
2. ბიოტექნიკური ღონისძიებები					
2.1. სამარილეების მოწყობა ტერიტორიაზე გარეული ცხოველებისთვის					
2.2. მიწავაშლას, ქერის, სიმინდის და სხვა მარცვლეული კულტურების დათესვა					
2.3. საკვებურების მოწყობა					
2.4. ზოგიერთი სახის მცენარეული კულტურების გაშენება					
3. დაცვითი ღონისძიებები					
3.1. ფირნიშების განლაგება/განახლება					
3.2. რეინჯერებისათვის ტრენინგის ჩატარება - ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე არსებული ფლორისა და ფაუნის დაცვის, მათი მდგარი განვითარების, ბიოტექნიკური თუ სხვა რიგი სახის ღონისძიებების ჩატარების წარმატების განხორციელების მიზნისათვის					
4. ტერიტორიის მონიტორინგი					
4.1. ნადირობა დადგენილი კვოტების ფარგლებში					
5. ხობხის ვოლიერის, ინკუბატორის გაფართოება/მოწყობა					
6. გარეული ღორის საშენის მოწყობა					

ვ.ბ) ცხოველთა აღრიცხვის მეთოდები

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ცხოველების დათვლა და მონიტორინგი ხდება სეზონურად ზამთრისა და გაზაფხულის პერიოდში, ბუნებრივი კლიმატური პირობების ხელშეწყობის გათვალისწინებით. აღრიცხვა წარმოებს სანადირო მეურნეობის რეინჯერების ან საჭიროების შემთხვევაში მოწვეული სპეციალისტის (ნადირობისმცოდნე) მიერ. წინასწარ სპეციალურად შემუშავებულ ცხრილებში განხილულ იქნება არიცხვის დრო, კვარტლები, მარშრუტის კოორდინატები, სახეობათა ჩამონათვალი, რიცხოვნობა და სხვა.

შესრულებული სამუშაოების მონაცემები აისახება სააღრიცხვო ჩანაწერების დღიურში.

სანადირო ცხოველების დასახლების სიმჭიდროვის და რიცხოვნობის დადგენის მიზნით შემუშავებულია სხვადასხვა სახის აღრიცხვის მეთოდები, მაგ.: ცხოველთა გამორეკვის, ექსკრემენტების ჩანიშვნის, ფოტოხაფანგების, აკუსტიკური, აბსოლუტური, ლენტისებური, ირიბი, კომბინირებული, მოქმედი ბუდეებისა და ბუნაგების აღრიცხვის, ხეზე ნანახი ნაკაწრების ჩანიშვნის და სხვა. გამომდინარე იქიდან თუ რომელი მეთოდია მისაღები, სამონადირეო მეურნეობა იყენებს მისთვის სასურველ აპრობირებულ მეთოდს.

- სააღრიცხვო ბარათის ფორმის ნიმუში

დამკვირვებელი (აღმრიცხველი) -----

რიცხვი ----- საკვლევ რეგიონი -----

ტყის კვარტალი N ----- ამინდი -----

დაწყების დრო ----- დამთავრების დრო -----

ტრანსექტის მიმართულება -----

ტრანსექტის სიგრძე (კმ) -----

N	სახეობა (ობიექტი)	ასაკი	სქესი	ობიექტის რაოდენობა (კლასტერი)	პოვნის დრო	შენიშვნა
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

ზ) ცხოველთა დაცვისა და აღწარმოების ღონისძიებები, რომელშიც აისახება:

ზ.ა) ცხოველთა რეინტროდუქციის ან/და რესტოკინგის ღონისძიებები (საჭიროების მიხედვით);

ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე სანადირო ცხოველების შემოყვანა და განსახლება განხორციელდება საჭიროებისამებრ, მიზნობრივი შერჩევის გზით. ცხოველების შემოყვანისათვის დაგეგმილი ღონისძიებები ეცნობება საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამის სამსახურებს.

დღევანდელი მდგომარეობით სამონადირო მეურნეობაში გარეული ცხოველების შემოყვანა არ ხორციელდება.

ზ.ბ) ბიოტექნიკური ღონისძიებები (სანადირო სახეობების სანაშენები, დამხმარე თავშესაფრები (ტიპი, მდებარეობა) დაავადებების პროფილაქტიკა, საკვებურების მოწყობა, ცხოველთა საკვებ მცენარეთა გაშენება და სხვა);

სანადირო ცხოველების დაცვის, შენარჩუნების, გამრავლების, განსახლების და საბინადრო პირობების ხარისხის გაუმჯობესების ხელის შეწყობი ღონისძიებებისათვის საჭიროა ეფექტური ბიოტექნიკური ღონისძიებების წარმოება, რისთვისაც საჭიროა სანადირო ნადირ-ფრინველისათვის მაღალი ხარისხის ბიოლოგიური პირობების უზრუნველყოფა.

სამონადირო მეურნეობის ტერიტორიაზე ტბასთან სიახლოვეს, მოწყობილია ხობის საშენი - N1 კვარტალი, უბანი N6.

- გარეული ნადირ-ფრინველის დამატებითი საკვებით უზრუნველყოფა

სამონადირო მეურნეობის ტერიტორია განთავსებულია ჭალის ტყის ზონის ფარგლებში, სადაც ბინადრობენ მისთვის დამახასიათებელი ტიპიური გარეული ცხოველები. სამონადირო მეურნეობის რეინჯერები სისტემატურად უზრუნველყოფენ მათ დამატებითი საკვების მიწოდებით. ამ ტიპის სამუშაოები ხელს უწყობს პოპულაციის ზრდის ხარისხის მაღალ მაჩვენებელს, რაც შემდგომში დადებითად მოქმედებს სამონადირო მეურნეობის სწორი მართვის ფუნქციონირებაზე.

ცხრილი N23

N	გარეული ცხოველების სახეობები	ქვამარილი (კვ)	ნეკერი ოთლიანი (კონა)	თივა (კვ)	მარცვლოვანი საკვები (კვ)	წვნიანი ძირნაყარი (კვ)
1	გარეული ღორი 1 სულზე	1.5 – 2	-	-	50-60	100
2	კურდღელი 80 სულზე	1-1,5	30-40	400 - 500	20-25	40
3	კოლხური ხობი 100 ფრთაზე	-	-	-	10	-

ცხრილი N24

2023 წელი	კვ. 2	კვ. 5	კვ.7	სულ ფართობი
	სიმინდი 10 ჰა	მიწა-ვაშლა 4 ჰა სორგო 3 ჰა	სიმინდი, ქერი, ხორბალი 17 ჰა	34
სულ ჯამი	10	7	17	

წარმოდგენილ ცხრილში ასახულია 2023 წელს უკვე დათესილი სასოფლო-სამეურნეო კულტურები კვარტლებისა და ფართობების მიხედვით. მომდევნო წლებში სათესი მიწების ფართობები განაწილებული იქნება ისე როგორც ეს მოყვანილია 2024 წლის მონაცემებში:

ცხრილი N25

2024 წელი	კვ. 2	კვ. 5	კვ.7	სულ ფართობი
	ქერი 5 ჰა	მიწა-ვაშლა 4 ჰა სორგო 3 ჰა	სიმინდი, ქერი, ხორბალი 17 ჰა	29
სულ ჯამი	5	7	17	

ზ.გ) საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ ცხოველთა სახეობების დაცვის, შენარჩუნებისა და აღწარმოების ღონისძიებები;

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობებიდან გხვდება:

საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების რაოდენობა:

- ძუძუმწოვრები - 2;
- ფრინველები - 2;
- თევზები - 3.

სამონადირეო მეურნეობა ახორციელებს ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე არსებული სანადირო და საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების ფიზიკურ დაცვას, ბრაკონიერული ქმედებების აღკვეთას. ყურადღება ექცევა სანიტარული ნორმების, დაავადების პრევენციის, ხანძრის დაცვის მიზნით პროფილაქტიკური სამუშაოების განხორციელებას. მიზნობრივად მიმდინარეობს ღონისძიებები სავარგულებში ცხოველების საბინადრო პირობების ხარისხის გაუმჯობესებაზე. კონტროლდება მტაცებელი ცხოველების რაოდენობა, რომლებიც ზიანს აყენებენ, როგორც სასარგებლო სანადირო ასევე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ სახეობებს.

ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე ნადირობა მიმდინარეობს მხოლოდ სანადირო უბნისთვის მინიჭებულ სავარგულში, რომელიც არ განეკუთვნება აღწარმოებისა და აღკვეთილის უბნებისათვის განკუთვნილ ტერიტორიებს.

ზემოთ აღწერილი ქმედებები ხელს უწყობს სასარგებლო სანადირო და საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების პოპულაციის მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

ზ.დ) ინვაზიური სახეობების ელიმინაციის ღონისძიებები (საჭიროების შემთხვევაში);

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ინვაზიური სახეობებიდან ბინადრობს ენოტი (Procyon lotor) და ნუტრია (Myocastor coypus). სამონიტორინგო დაკვირვების გათვალისწინებით მათი რიცხოვნობის მატების შემთხვევაში, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამის სამსახურებთან გაწეული რეკომენდაციების საფუძველზე შესაძლებელია ჩატარდეს სხვა სახის ელიმინაციის ქმედებები. ამ ეტაპზე მათი ბუნებიდან ამოღება ძირითადად ხდება ნადირობის საშუალებით.

ზ.ე) მოქმედი ბუნებრივი და ანთროპოგენური ნეგატიური ფაქტორების და პოტენციური საფრთხეების იდენტიფიკაცია და მათი აღმოფხვრის/შერბილების ღონისძიებები;

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე მოქმედი ბუნებრივი და ანთროპოგენური ნეგატიური ფაქტორები ამ დროისთვის არ მოქმედებს. სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ფიტოსანიტარული მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია. დაავადების კერები არ არის გამოვლენილი. პერიოდულად (წელიწადში 1-ჯერ) ხდება ტყის მასივების სანიტარულ-ეკოლოგიური მდგომარეობის მონიტორინგი (დამატებითი მონიტორინგი/კვლევის ჩატარება განიხილება განსაკუთრებულ შემთხვევებში, კერძოდ: მავნებლების აფუტკარების, სწრაფი ხმობის, სტიქიური უბედურების თუ სხვა სახის გამოვლენილი საფრთხეების დროს). დაავადებათა კერების აღმოჩენის შემთხვევები ეცნობება საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამის სამსახურებს, რათა დროულად მოხდეს ფიტოპათოლოგიური და ენტომოლოგიური კვლევები და რეკომენდირებული სამუშაოების ჩატარება. ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე ხორციელდება ტყის მასივების შემოვლა და კონტროლი.

თ) ბიომრავალფეროვნების, მათ შორის, ენდემური და რელიქტური სახეობების, მაღალი კონსერვაციული ღირებულების ტყეების დაცვისა და მდგრადი მართვის ღონისძიებები;

ბიომრავალფეროვნების დაცვის ღონისძიებებისათვის მიზანშეწონილია მუდმივი მეთვალყურეობის ქვეშ არსებული ცოცხალი ორგანიზმების ფიზიკური, ადგილობრივი მკვიდრი სახეობრივი შემადგენლობის, მრავალფეროვნების, მათი გენეტიკური დაბინძურებისაგან, ეკოსისტემებისა და ჰაბიტატების პირვანდელი სახის შენარჩუნება, მავნებლებისაგან დაცვა.

ტყეები, სადაც აღინიშნება ბიომრავალფეროვნების ელემენტების მაღალი კონცენტრაცია გლობალურ, რეგიონულ ან „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობები და ერთზე მეტი ენდემური სახეობა, ასევე ბუნებრივი ლანდშაფტის წარმომქმნელი ტყეების (მათ შორის ჭალის ტყეები) მართვისას უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს მინიმალური ჩარევა. საჭიროების შემთხვევაში, აქტიური მენეჯმენტის გზით, აუცილებელია ჩატარდეს კონსერვაციული და მდგრადი მართვის ღონისძიებები.

საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი მცენარეებიდან სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე გავრცელებულია **კაკლის ხე (Juglans regia)**, **ლაფანი (Pterocarya pterocarpa)**.

ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე ტყეების მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია. მაღალი რეგენერაციის ხარისხის საფუძველზე ტყის მდგომარეობა სტაბილურია. სამონადირეო მეურნეობის რეინჯერების მიერ ხორციელდება ტერიტორიის დაცვა/პატრულირება. ამავდროულად ალაზნის ჭალა წარმოადგენს „ზურმუხტის ქსელის“ პან-ევროპულ ეკოლოგიურ ქსელს (შეთავაზებული საიტი GE0000022).

ი) ტერიტორიის განაწილება ხანძრის საშიშროების კლასების მიხედვით, ხანძარსაწინააღმდეგო პროფილაქტიკური ღონისძიებების ნუსხა;

საქართველოს ტყეების რთული რელიეფური ადგილმდებარეობის გამო ტყის ხანძრებთან ბრძოლის პროფილაქტიკური ღონისძიებები ძირითადი პრიორიტეტული საკითხია. საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2013 წლის 17 ივლისის N179 ბრძანების „ტყის აღრიცხვის, დაგეგმვისა და მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ მიხედვით, ხანძრის საშიშროების კლასი - ტყის ხანძრების წარმოშობის ხარისხი ადგილსამყოფელის პირობებთან დაკავშირებით, რომელიც განისაზღვრება ტყის უბნის ხანძრის საშიშროების შეფასების შკალით. შკალა შედგება ხუთი კლასისაგან:

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორია წარმოდგენილია ხანძრის საშიშროების მე-5 ხარისხის კლასისაგან, რომელიც მოიცავს თხმელის, ლაფნის, ვერხვის კორომებს, მარადმწვანე ბუჩქნარებს, ჭალის ტყეებს, და სხვა ჭარბტენიან ტერიტორიებზე არსებულ კორომებს.

ხანძრის პრევენციის მიზნით ხდება ტყის ეკოსისტემების პერიოდულად გაწმენდა ნაყარისგან, ხმელი ტოტებისგან, მალე აალებადი ნივთიერებებისგან, შუშის ნატეხებისგან და სხვა ისეთი ნარჩენებისგან, რომლებიც ნაგვის სახით შესაძლებელია იქნას ნანახი ტყეში ან ბუჩქნარში.

ხანძარსაწინააღმდეგო ჭმედებებიდან აუცილებელია ტყის ხანძრებისაგან დაცვის პროფილაქტიკური ღონისძიებების განხორციელება:

- ა) სახანძრო დანიშნულების საავტომობილო გზების გასუფთავება ნაყარი ტოტებისგან ტყის იმ უბნებში, რომლებიც ხასიათდება მაღალი სახანძრო საშიშროებით;
- ბ) მოსალოდნელი ინტენსიური ხანძრის კერების აღმოფხვრის მიზნით, არსებულის შემთხვევაში ტყეების ჩახერგილობისაგან გაწმენდა;
- გ) სამონადირეო მეურნეობის რეინჯერების მიერ ხანძრების გაჩენაზე მეთვალყურეობა, ხანძარსაშიშ პერიოდში სადღეღამისო მორიგეობა;
- დ) სამონადირეო მეურნეობის რეინჯერების აღჭურვა თანამედროვე კავშირგაბმულობის საშუალებებით (რაცია, მობილური ტელეფონები);
- ე) სახანძრო ინვენტარითა და ტექნიკით უზრუნველყოფა;
- ვ) ტყეში სახანძრო უსაფრთხოების დაცვის ნიშნების განლაგება;
- ზ) მოსახლეობასთან/ფერმერებთან სათანადო სააგიტაციო მუშაობა;
- თ) ხანძარსაშიშ კორომებიდან ძირნაყარი ხე-ტყის გამოტანა და უსაფრთხო ადგილზე განთავსება;
- ი) ნადირობისა და ნადირობის სეზონის დაწყების წინ მონადირეების ინფორმირება ტყეების ხანძრებისგან დაცვასთან დაკავშირებით.

ტყეში ხანძრის გაჩენის შემთხვევა დაუყოვნებლივ ეცნობება შესაბამისი უწყების სამსახურებს.

კ) ინფორმაცია ტყეების სანიტარიული მდგომარეობის შესახებ და გაუმჯობესების ღონისძიებები, ტყის ენტომომავენებლებით და ფიტო დავადებებით ტყეების დაავადების პროფილაქტიკისა და სალიკვიდაციოდ რეკომენდებული ღონისძიებების ნუსხა ცალკეული ტერიტორიების მიხედვით;

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ფიტოსანიტარული მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია. დაავადების კერები არ არის გამოვლენილი.

აუცილებელია, წლის გარკვეულ პერიოდში, სათანადო სპეციალისტის მიერ მეურნეობის რეინჯერებთან ერთად მოხდეს ტყის მასივების სანიტარულ-ეკოლოგიური მდგომარეობის მონიტორინგი და შეფასება. დაავადებათა კერების აღმოჩენის შემთხვევა კი დაუყოვნებლივ ეცნობოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შესაბამის სამსახურებს. კონსულტაციისა და შემდგომი მითითებების საფუძველზე ჩატარდეს ფიტოპათოლოგიური და ენტომოლოგიური კვლევა. კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით დაიგეგმოს დაავადებათა სალიკვიდაციო სამუშაოები, სადაც მავნებლებთან ბრძოლაში გამოყენებულ იქნება ის ბიოლოგიური პრეპარატები, რომლებიც დაშვებულია საქართველოს კანონმდებლობით.

ლიცენზირებულ ტერიტორიაზე, სამონადირეო მეურნეობის რეინჯერების მიერ ხდება ტყის მასივების შემოვლა და სათანადო კონტროლი.

ლ) ლიცენზიით განსაზღვრული ტერიტორიის დაცვის მექანიზმები (მცველთა რაოდენობა, ტრენინგი, შესაბამისი ნაგებობები და სხვა);

სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიას დაცვის მიზნით ემსახურება ხუთი რეინჯერი. სამონადირეო მეურნეობის რეინჯერები ახორციელებენ ლიცენზიით განსაზღვრული ტერიტორიის შემოვლას და სისტემურ კონტროლს; აღკვეთავენ ნებისმიერი სახის ბრაკონიერულ ქმედებებს; აწარმოებენ როგორც სანადირო ასევე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების აღრიცხვას; აკონტროლებენ და აკვირდებიან კანონმდებლობით დადგენილი წესით გამოყოფილ ტყეკაფებს; უზრუნველყოფენ ტყის მასივების სანიტარული მდგომარეობის მონიტორინგს; აქტიურად ასრულებენ ბიოტექნიკური ღონისძიებებისათვის განკუთვნილ სამუშაოებს; ასეთი და სხვა სახის საკითხების ქმედებების უკეთ მართვისათვის მათ ყოველწლიურად უტარდებათ შესაბამისი ტრენინგი. ტერიტორიაზე განთავსებულია კომპიუტერი. ლიცენზიით განსაზღვრული ტერიტორიის დაცვის მიზნით შემოვლაზე რეინჯერების გასვლა ხდება მეურნეობის არსებული სახლიდან.

მ) სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე ტურიზმის განვითარებისათვის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) დაგეგმილი ღონისძიებები;

სამონადირეო მეურნეობის ძირითადი ნაწილი განკუთვნილია ტურისტთა მონადირეებისათვის ნადირობის პროცესის ჩასატარებლად. ასევე მეურნეობის ტერიტორიის გარეთ სხვა რიგი ტურისტული მოგზაურობა სპეციალური მარშრუტებით, სადაც სურვილის შემთხვევაში მათ შეეძლება დაათვალიერონ ახლომდებარე ისტორიული ძეგლები: მაჭის ციხე, სოფელ ფონას წმ. სამების, ხოშატანის ღვთისმშობლის, ლელიანის წმ. თეოდორე ტირონის ეკლესიები და სხვ. მოინახულონ ლაგოდების დაცული ტერიტორიის ულამაზესი ბუნება.

ნ) ინფრასტრუქტურა: შესასვლელები, ადმინისტრაციული ინფრასტრუქტურა, ვიზიტორთა მომსახურების ინფრასტრუქტურა (სასტუმრო, ბილიკები, საინფორმაციო ცენტრი და სხვა), ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვის საჭირო ელ. მომარაგების, წყალმომარაგების და წყლის არინების სისტემების მითითება, სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე არსებული შიდა ინფრასტრუქტურა (გზები, ნაგებობები);

სამონადირეო მეურნეობის შესასვლელები კეთილმოწყობილია, რომელიც იწმინდება პერიოდულად. იგეგმება სასტუმროს რაეკონსტრუქცია/განახლება, ელ. ენერჯისა და ბუნებრივი აირის შეყვანა, შეყვანილია სასმელი წყალი. იგეგმება კოტეჯების ჩადგმა. დამატებით ვოლიერის მშენებლობა გარეული ღორისათვის, კოლხური ხობისთვის ინკუბატორის მოწყობა/გაფართოება.

ო) სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების მართვის საკითხები;

საყოფაცხოვრებო ნარჩენების წარმოქმნა ხდება ნებისმიერ ტერიტორიაზე. ამ მხრივ გამონაკლისს არც სამონადირეო მეურნეობის ლიცენზირებული ტერიტორია წარმოადგენს.

ნარჩენების მართვის მიზნით უზრუნველყოფილი იქნება სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე დაგროვილი საყოფაცხოვრებო და სხვა სახის ნარჩენების გაუვნებელყოფა და ტერიტორიიდან გატანა, სანიტარულ-ჰიგიენური და ეპიდემიოლოგიური უსაფრთხოების ნორმებისა და წესების დაცვით. არ მოხდება ნარჩენების სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე დაყრა და ჩაყრა წყლის ობიექტებში. სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე დადგმულია ნაგვის ურნები, საიდანაც ადგილობრივი ძალებით ხდება ნარჩენების გატანა ტერიტორიის გარეთ განთავსებულ ნაგავსაყრელზე.

პ) სამონადირეო მეურნეობის ტერიტორიაზე არსებული ჰიდროლოგიური ქსელის დახასიათება.

სამონადირეო მეურნეობის ლიცენზიით განსაზღვრულ ტერიტორიაზე მიედინება მდინარე ინაბოტი, მის ჩრდილო-აღმოსავლეთით კი მდ. ზანგაურა, ხოლო სამხრეთით - წყლების მთავარი არტერია მდინარე ალაზანი. მდინარე ალაზანის სიგანე ცვალებადია უხვი ნალექების პერიოდში. ჭალის რელიეფის სიმარტივის გამო, მდინარე ადვილად იცვლის კალაპოტს, რიგ მონაკვეთებში იშლება მცირე ტოტებად, რის შედეგად წარმოიქმნება მცირე ფართობის კუნძულები. ზოგადად ძლიერი ხასიათის წყალდიდობები მდინარე ალაზანისთვის შუა დინების მახასიათებელი თვისებაა. მეურნეობის ტერიტორიაზე არსებობს ინაბოტის ტბა, რომელიც ფოტოსესიისთვის და განტვირთვისთვის წარმოადგენს ლამაზ ადგილს.